

**Dissertatio medica inauguralis, quaedam de morbo, quo jecur
Europaeorum in India Orientali afficitur, ejus causis, et generali valetudine
tuenda, complectens ... / eruditorum examini subjicit Jacobus Macfarlane.**

Contributors

Macfarlane, James.
Baumgartner, John Thomas, 1778-1874
Royal College of Surgeons of England

Publication/Creation

Edinburgi : Typis Georgii Mudie et filii, 1798.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/fnsasr8g>

Provider

Royal College of Surgeons

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The Royal College of Surgeons of England. The original may be consulted at The Royal College of Surgeons of England. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

7

1798.

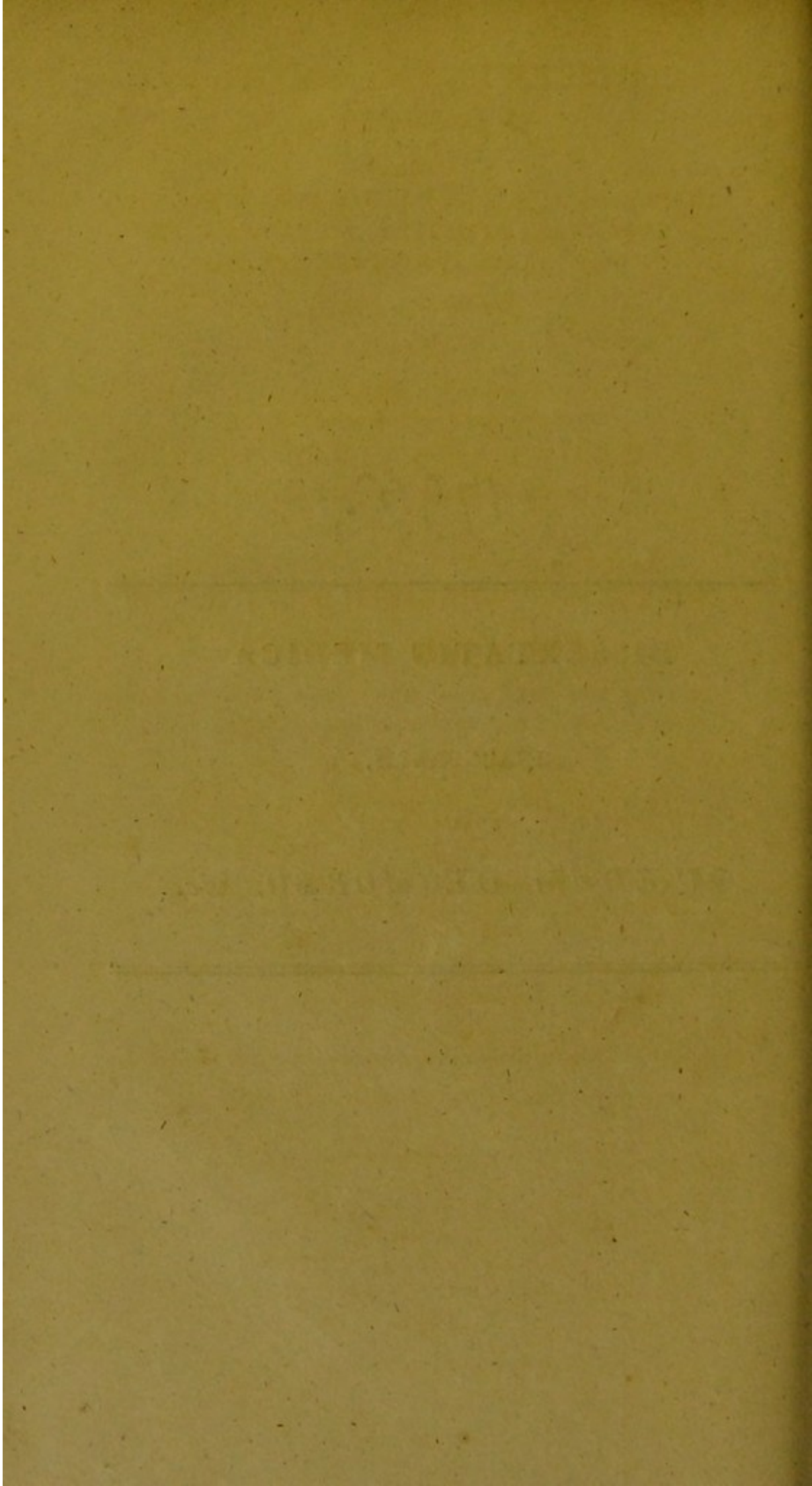

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

QUÆDAM DE MORBO, &c.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

QUÆDAM

DE MORBO, QUO JECUR EUROPÆORUM IN INDIA
ORIENTALI AFFICITUR, EJUS CAUSIS, ET
GENERALI VALETUDINE TUENDA,

COMPLECTENS;

QUEM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,

Et Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto;

Pro Gradu Doctoris,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

JACOBUS MACFARLANE,

SCOTUS;

SOC. REG. MED. ET AMER. PHYS. EDIN. SOC. ; CHIRURG. COLLEG.
LOND. ET EDIN. AUCTORITATE CONSTITUTUS ; ET OLIM
NAVIS INDICÆ ORIENTALIS CHIRURGUS.

Ad utilitatem vitæ, omnia consilia factaque nostra dirigenda sunt.

TACITUS.

Ad diem 25 Junii, hora locoque solitis.

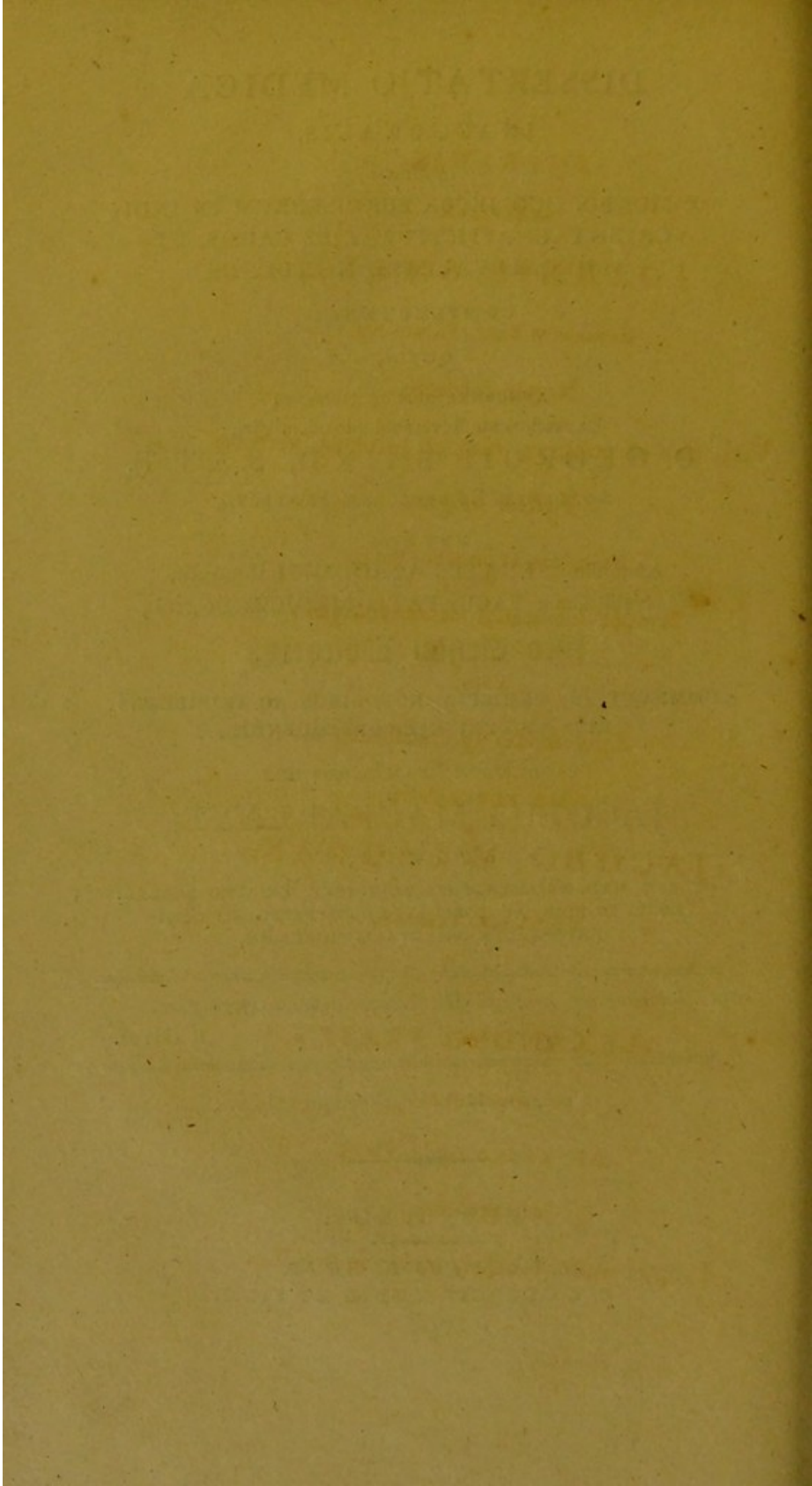
EDINBURGI:

CUM PRIVILEGIO.

TYPIS GEORGII MUDIE ET FILII.

1798.

IMPRIMIS,

MEMORIÆ

JOANNIS SMALL,

COPIARUM BRIT. PRÆFECTI,

Nupèr defuncti,

Viri, tùm ob publicas, tùm ob privatas, virtutes,

Paritèr insignis,

Ab amicis, et omnibus bonis,

Sempèr honorandi desiderandique :

DEIN,

Ejus amicis spectatissimis,

VIRO REVERENDO,

JACOBO M'LAGGAN,

DE BLAIR-ATHOLE,

ET

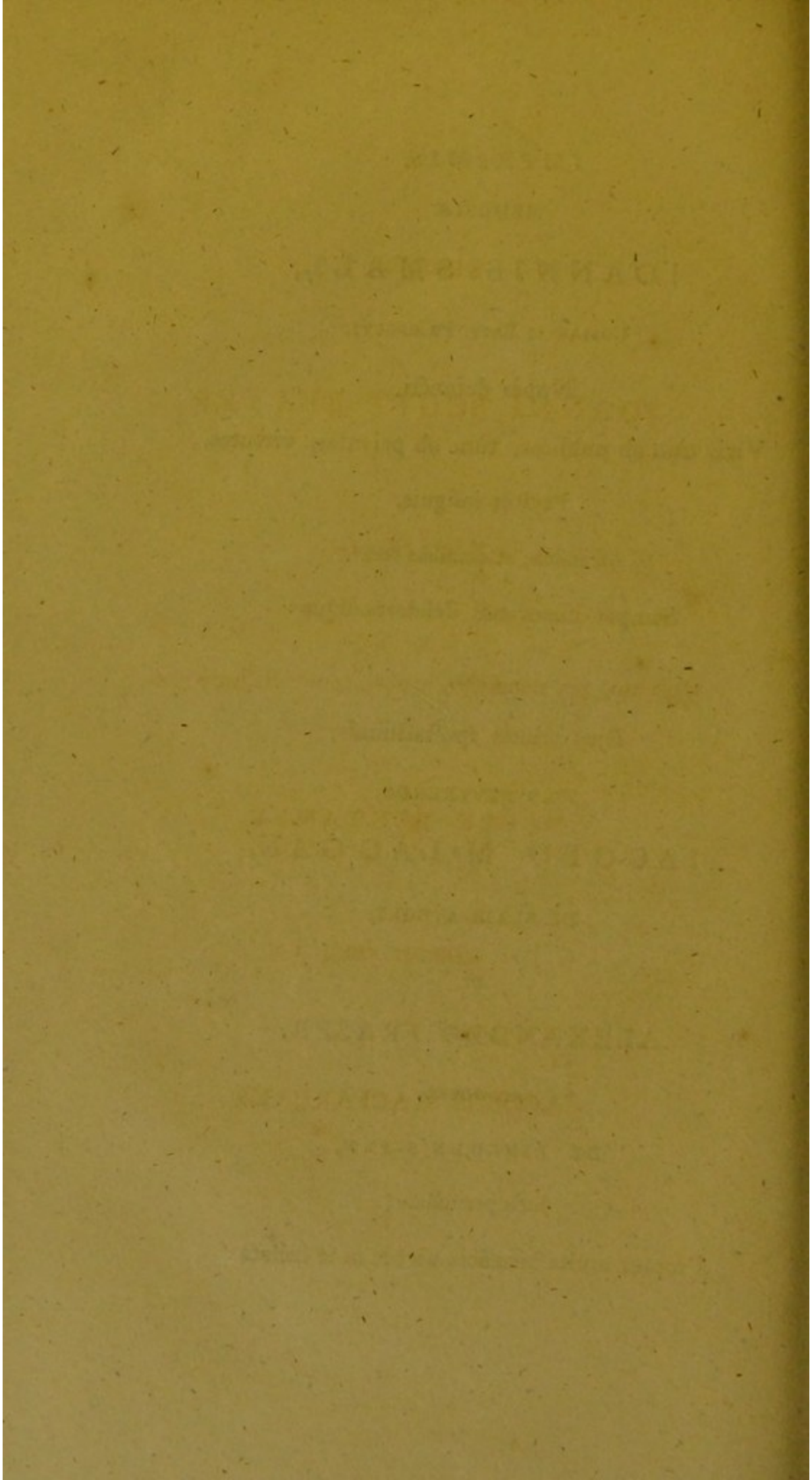
ALEXANDRO FRASER,

ARMIGERO,

DE LINCOLN'S-INN,

Juris peritissimo ;

Propter multa beneficia ab his in se collata :

DENIQUE,

JOANNI SCOTT BUTTER,

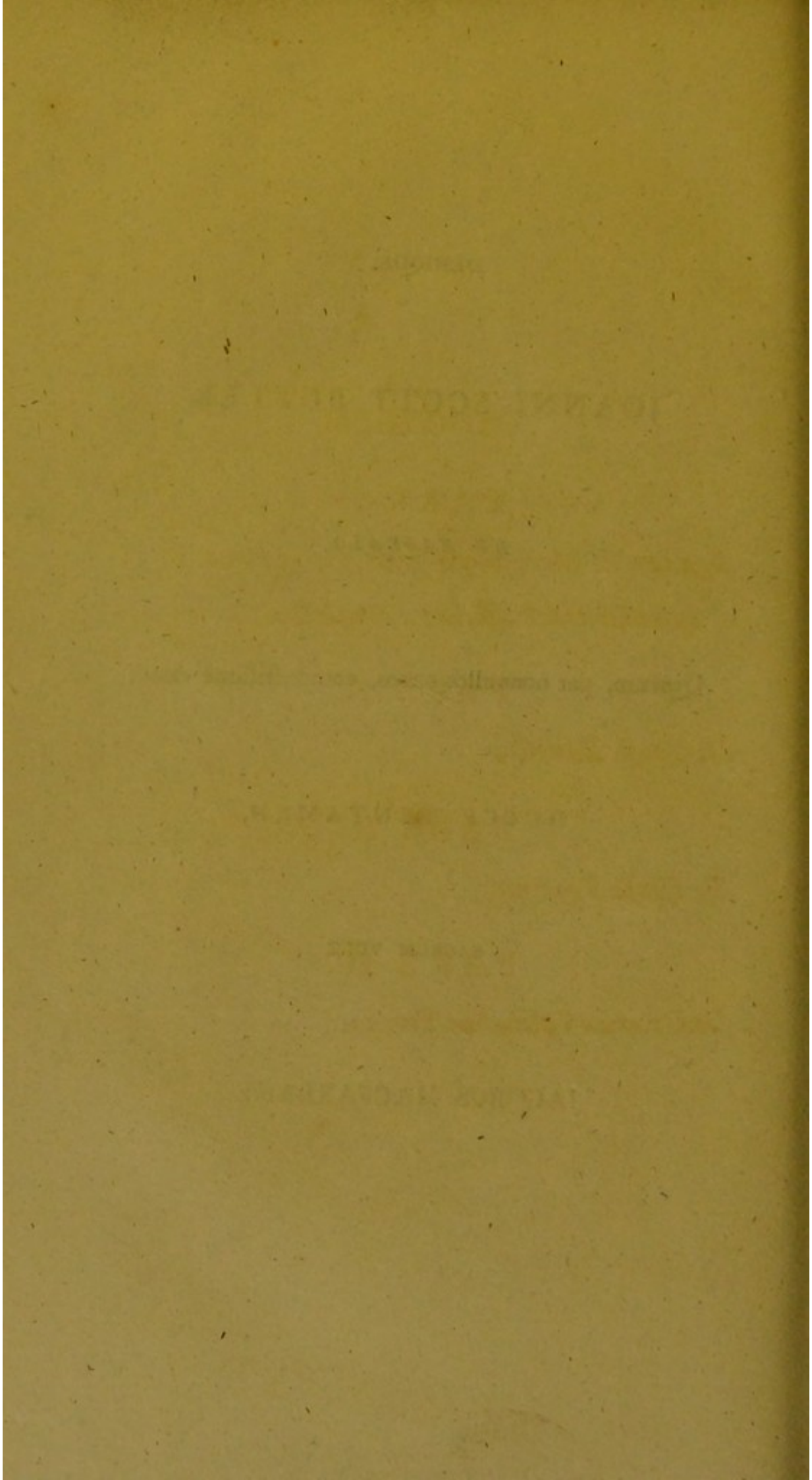
DE FASKALY,

Quicum, per nonnullos annos, conjunctissimè vixit ;

HOCCE TENTAMEN,

SACRUM VULT

JACOBUS MACFARLANE.

	Pag.
PROŒMIUM,	1
P A R S I.	
<i>Quædam de Morbo, quo jecur Europæorum in India Orientali afficitur, complectens,</i>	- 3
P A R S II.	
<i>De Causis Remotis,</i>	- 21
P A R S III.	
<i>De Causa Proxima,</i>	- 42
P A R S IV.	
<i>De Generali Valetudine Tuenda,</i>	- 52

Mr. Baumgartner
From the Author.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

QUÆDAM

DE MORBO, QUO JECUR EUROPÆORUM IN INDIA
ORIENTALI AFFICITUR, EJUS CAUSIS, ET GENE-
RALI VALETUDINE TUENDA, COMPLECTENS.

AUCTORE JACOBO MACFARLANE.

PROŒMIUM.

QUUM amplitudo regionis, quam in India
Orientali possidemus, in animo perpen-
datur, secunda valetudo *Europæorum*, qui il-
luc commigrant, quorum multi summis mune-
ribus funguntur, maximi momenti haberi de-
bet; sive eorum salutem, sive regionis ipsius, ut
coloniæ ad Britanniam amplius pertinentis,
prosperitatem spectes.

A

Sed

Sed quamvis, si hæc essent ritè perspecta, medicorum in India degentium meritò attentionem exercitârint necesse est, mirum tamen est, trecentis ferè annis, ex quo impiger ille De Gama illam regionem Europæ incolis commonstravit, paucos vel nullos eorum, qui per longum vitæ spatium in morbis ibi curandis versati sunt, certa signa, errores, in quos inciderant, ostendentia, posteris tradidisse.

Nemo tamen inficias ibit, morborum, quibus *Europæi* in India plectuntur, naturam meliùs hodiè, quam olim fuit, notam esse : sed hæc notitia debetur partim laboribus paucorum in nostrâ orbis terrarum plagâ clar. virorum, partim aliquorum industriæ, qui colonias nostras orientales visitârunt ; qui autem ob officia quæ tenebant, morbos, quos regimine magis idoneo adhibito, alleviare et ad simplicitatem redigere voluerunt, tantùm obitèr observare potuere.

P A R S I.

QUÆDAM DE MORBO, QUO JECUR EUROPÆORUM
IN INDIA ORIENTALI AFFICITUR.

MORBORUM, qui *Europæos* in Indiâ adoriuntur, nullus, (ni fallor), investigatione dignior existit, quam peculiaris affectio cui jecur obnoxium est; quippe quæ adeò frequentè occurrat; cursum suum nunc rapidissimè peragat, nunc infidiosè et vafre ægrum miserum aggrediatur, tardam sed certam perniciem secum allatura.

Hæcce jecinoris affectio in acutam et chronicam rectè divisa est; quæ distinctio medico prodest, quoniam ad varietatem, modi utramque tractandi, ejus attentionem dirigit.

Prior originem præbet seriei symptomatum, quæ eam præsentem esse tam accuratè declarant, ut nemo, negligentissimus morbique na-

turæ ignorantissimus, eam unquam cum ullâ aliâ confundere periclitaretur; ejusque definitionem tradidit clarus Cullenus concinnam et perspicuam.

Posterior est morbi forma magis infidiosa et adhuc non parum obscura. Sæpius quidem usum venit, quamvis nullum signum, quod morbum adesse indicabat, apparuisset, cursum suum peregisse. Hinc *mercurius* plerumque adhiberi solitus est, cum ulla signa morbum constituentia, magis vel minus observarentur; vel etiam cum minima a sanitate inclinatio, quam ad nullum alium in *nosologiâ* morbum relegare poterant, subesset. Proculdubio mercurii in hoc morbo applicatio sæpè bonum effectum præstat; sed cum mala dyspeptica et hypochondriaca in Europæis in India considerentur, cumque similitudini, quæ inter illa et hanc affectionem non perfectè formata intercedit, animus adhibeatur, hujus remedii sine discrimine usus pessimos

peſſimos effectus edere periclitatur. Hinc medens maturè ſecum reputare debet de morbo, ad cujus medelam accerſitus eſt, priuſquam medicamentum plus exitii hinc quam boni illinc allaturum adhibeat.

Hæ affectiones, me iudice, hepatitidi obſcuræ adeò ſunt ſimiles, ut adhuc non fatiſ ſecretas fuiſſe videatur; ſaltèm prout in illâ plagâ oriuntur. Diagnofiſ in multis exemplis difficiliſ eſt, et diuturnâ ac diligenti medendi exercitatione ſolùm acquirenda. Hoc multaque alia ad morbos in Indiâ pertinentia, ſagaci medico amplæ materiæ, ad gloriam in arte ſalutiferâ conſequendum, exiſtunt.

Inflammatio acuta in membranis, chronica autem in ſubſtantiâ jecinoriſ parenchymatoſâ, contineri habita eſt. Inflammationem talium membranarum, quales ſunt peritonæum et pleura, plerumque acutam eſſe, minimè eſt negandum

negandum ; sed jecinoris ipsius inflammationem nunquam acutam esse, nequaquam verisimile videtur ; et inflammationis diversitatem, (ut postea ostendere conabor), e quantitate venosi vel arteriosi sanguinis, in hepate circuitum suum peragentis, multò magis quam hætenus creditum est, pendere probabile est.

Hujusmodi affectiones omnibus Britannicis Indiæ coloniis communes sunt : in nonnullis tamen, ut in *Madras* et *Bombay*, sæpiùs quam in aliis occurrere feruntur ; quod quoniam a diverso loci situ oriatur necesse est, hujus naturæ, et in corpus humanum actionis investigatio accurata, morbi ipsius indolem fortassè clarius explicaret.

Quamvis pauca chronicæ hepatitidis cursum observandi occasiones, quæ mihi oblatae sunt, me non permittunt ejus characterem dare, signaque monstrare per quæ, ne ea cum morbis

symptomata

symptomata (ut suprâ dixi) ei tam similia habentibus, semper confunderetur, cavere possemus; definitio ejus tamen, me judice, manca foret, nisi “*animum, nec sponte, varium et mutabilem*” comprehenderet. Hic animi status plerumquè morbum comitatur; huicne autem vel aliis, quibuscum eum sæpè conjungi credo, morbis proprius sit, hæud compertum habeo,

Quoniam morbi hujusce eventus maximè faustus per resolutionem accidit, sic aucta bilis secretio crisis optima et perfectissima esse plerumquè invenitur. Vix quidem credi potest, jecur congestione suâ liberari posse, nisi una vel plures deversarum humani corporis excretionum hæc secretionem abundare inveniretur. Quum igitur hoc magis vel minus in excretionibus accidere observetur; quumque complures læsæ corporis functiones ad sanitatem paulatim redeant, morbi solutio, idque pro horum symptomatum magnitudine, perfectissima

tissima efficitur. Paucas e naribus sanguinis guttas, vel auctam a pulmonibus secretionem, perturbationem adeò involutam ac hepatis morbofi interdùm solvere, solùm e rationis similitudine valdè lubricâ inferri potest.

Ingeniosus amicus meus Christopherus Cooper, qui nupèr Com. Macartney ad Chinam comitatus est, casum sequentem, (quem, quoniam inflammationis in nonnullis exemplis magnitudinem docet, hìc citare ausus sum), mihi transmissit.

Gulielmus Chambers, circitèr octavum ætatis lustrum agens, validâ corporis constitutione, qui complures annos nauta fuerat, in violentam hepatidem acutam incidit, quæ tamen regimine antiphlogistico brevì cessit, ægerque ad solita vitæ munia rediit. Cum ferè per sex hebdomadas morbi immunis, ut videbatur, mansisset, alteram accessionem expertus est,

leviorem

leviorem quidem priori, sed multo diuturniorem, morbusque, contra omnia, quæ adhibita sunt, remedia, indies augebatur. Ad hoc, tumor circa jecinoris regionem apparuit, qui ad suppurationem paulatim progressus, postremò extrinsecus ruptus, et magna puris quantitas effusa, est. Ægri viribus jam multum prostratis, cibo magis nutriente uti, et ad vinum ac corticem decurrere, jussus est. Puris autem destillatio copiosissima fuit, ulcusque ipsum faciem teterrimam habebat. Diem de die, morbo ingravescente, sic trahebat; cum liquida aliaque per os ingesta, brevè postquam sumpta fuerant, et paululum immutata, per ulcus in latere evacuari observata sunt. In hoc statu circiter quatriddui spatium consumebatur, sed tandem, diarrhœa superveniente, supremum obiit diem.

Diversos morbi hujus eventus, ab auctoribus toties iteratos, et varia quæ, sectis cadaveribus,

observari solent, enumerare, operæ pretium non foret. Nautarum præjudicia, pauca, quæ a me tractata sunt hujus mali exempla, quò minùs inspicere possem, prohibuerunt.

Suprà dixi, affectiones dyspepticas et hypochondriacas, inter mala, quæ ab *Europæorum* in Indiâ luxuriâ proveniunt, vitiorum hominum pœnas existere; easque et obscuriores hepatitidis species sub formis adeò irregularibus et complicatis crebrò occurrere, ut adhuc a nobis non satè dignoscantur. Sine dubio, si ægri ætas, phænomena morbi accessioni propria, et progressus, prout in uno casu accidunt, cum aliis compararentur, et accuratum auxiliorum, unicuique casui accommodatorum, periculum fieret, prudens medicus per angustias satè tutò deduci posset. Sed, posthabitâ temporis jacturâ quam talium remediorum inter sese comparatio pareret, nihilominùs mihi persuasum est, nullam esse regulam, quandò harum affectionum
formæ

formæ obfcuiores contingunt, quâ ab errore cavere poffimus.

In noſtrâ plagâ, ubi neutri morborum, quorum mentionem feci, aut tam communes, vel adeò difficultè diſtinguendi, ſunt; medicis benè notum eſt, quam difficilè interdùm fit quem utrique in noſologiâ locum tribuere debeant: et Dr Ferriar dyſpepsiæ ſymptomata aſcribit attentione digna. Verbis, quæ ſequuntur utitur.

“ Another ſymptom of dyſpepsiæ frequently
 “ deceives even experienced practitioners;
 “ this is, a pain in the right-side, in the re-
 “ gion of the liver, commonly fixed, but some-
 “ times ſhooting back towards the ſpine.
 “ With this, there is often a flight, but per-
 “ manent yellow ſuffuſion of the eyes and coun-
 “ tenance, great anxiety, frequent diſtenſion
 “ of the abdomen, and before the returns and

“ exacerbations of pain, the urine is of a bright
“ green colour. The tongue and lips grow dry,
“ and are divided by fissures ; the former is
“ covered by a rough bilious crust, and the legs
“ swell slightly in the evening. The pain in
“ the side is sometimes very severe, and is then
“ attended with pain on the top of the right-
“ shoulder. These symptoms, altogether, give
“ such a strong suspicion of an hepatic affec-
“ tion, that it is not to be wondered, if we find
“ cases of this kind too readily treated as such.
“ From careful observation, however, particu-
“ larly in my own case, when I suffered this
“ complaint several years ago, I have no doubt
“ that all these symptoms may be produced by
“ acidity in the stomach, and a spasmodic af-
“ fection of the duodenum, without any orga-
“ nic læsion of the liver. The distinction is,
“ that the pain may be felt to change its place
“ a little, on the expulsion of wind. The pulse
“ likewise is soft, though very irregular. The
“ secretion

“ secretion of mucus from the Schneiderian
 “ membrane is interrupted, and sometimes
 “ nearly ceases, though the patient feels a fre-
 “ quent inclination to discharge it. He is ge-
 “ nerally, but not obstinately costive, and sub-
 “ ject to torpor and nervous oppression. A
 “ slight inflammation of the fauces also attends
 “ this disorder, returning once in eight or ten
 “ days.

“ The method which I have found most suc-
 “ cessful in this disorder, is to give repeated
 “ small doses of the tinctura aloetica, so as to
 “ keep the body rather loose, to use daily exer-
 “ cise on horseback, and to reside in the coun-
 “ try, or at least to avoid sleeping in a town.”

Quoniam hanc opinionem amplectitur vir,
 qui in medicinâ haud parvum nomen sibi pepe-
 rit, ejusdem refutatio, si quidem refutari potest,
 quamvis ingrata, magis necessaria est.

Notæ hepaticæ, in loco suprâ citato memoratæ, a causâ, cui illas attribuit Dr Ferriar, nempe spasmodicâ affectione duodeni, ab aciditate ortâ, provenire mihi clarè videntur ; sed si affectio hujusmodi, undè undè orta, eandem symptomatum hepaticorum seriem, creare possit, cùm hæc dyspepsiæ propria haberi debent ?

Duodeni spasmodum, ductûs communis cholidochi ostium, quâ in ejus cavum transit, afficere, et aut profûs obstruere, vel tantoperè ut solitam hepatis secretionem transmittendo inhabile fiat ; nemo, ut opinor, dubitare potest. In utrâvis viâ ejus organi obstructio oriatur necesse est, quæ originem præbet symptomatis quorum Dr Ferriar meminit ; et hæc symptomata morbum generare queant leniorem vel graviorem, prout causa magis vel minùs diuturna fuerit, pro magnitudine bilis obstructionis, et prout in parte et systemate generali

nerali ad morbidam actionem proclivitas major vel minor fit.

Medendi rationem, quâ hic medicus utitur, jecinoris congestioni sic genitæ apprimè respondet. Undè concludendum videtur, symptomata hepatica in hoc casu a dyspepsiâ aliena esse, et ad quamlibet causam, bilis in duodenum secretioni quæ obstat, communiter pertinere.

Nulla res in medicinâ, (ni fallor), juvenis in Indiâ medici attentionem sibi magis vindicat quam rapida hepatitidis acutæ ad suppurationem proclivitas. Hujus notitiâ ad officio suo diligentè et cautè fungendum animus ejus maturè dirigitur; quippe cui benè innotescit, brevis temporis moram, vel remediorum timidam aut inidoneam administrationem, ægro perniciem afferre periclitari.

Dùm vero ad generalem bonum effectum,
qui,

qui, me iudice, maturum et liberum usum remedium, ad morbum resolvendum efficacium, sequitur, animum adhibemus; in memoriâ semper tenendum, a horum usu liberali, nisi optata resolutio accidat, pessima provenire mala. Debilitas major, quam opus erat, ab evacuationibus attenuantibus orta, naturæ nixus salutare, in suppurationis stadio, ad salutem reducendum multò minus efficaces reddet. Dùm igitur, in hujusce morbi curatione fiduciâ prudens medicus se gerit, non parvam sibi gloriam conflabit; e contrario, remedium usitatorum incautus, et sine discrimine, usus, misero ægro perniciæ, artique salutiferæ, quamvis immeritò, hæud parvo probro, non esse nequibit.

Quamvis mihi in animo non est morbi medellam tangere, tamen mihi temperare nequeo quo minus affirmem, sanguinis detractionem in hepatitide acuta, ut opinor, nimis esse neglectam; quod hinc forsàn ortum est, quia ejus
usum

ufum intempeftivum fumma fequitur debilitas. Cujus rei caufa, fuerunt timidi, vel artis fuæ ignari, medici, qui isto remedio feriùs vel parciùs uti confuevere. Et fanè ejus aut nimis feræ aut parcæ detractiõni resolutionem non fuccefuram, formidolofam autèm debilitatem genitam eflè, verifimile efl. Si vero, quum primum fe fe oftendit morbus, fanguis, pro ægri ætate, habitu, morbique fævitiâ, et e parte, et e generali fyftemate, quàm liberrimè detraheretur, multo (ni fallor), labori futuro fupèderet, vitaque sexcentorum mortalium fervaretur. Sed fi primum morbi ftadium præteriit, hujus remedii ufus attentionem et judicium requirit, et, morbo progreflo, magis dubius evadit.

Porro, affirmare mihi licet ex experienciâ, quam nupèr habui, et in quâ falli non potui, efficaciam tartari chryftallorum, in hujus morbi fpeciei magis chronicæ medelâ, adhuc non factis eflè conceflam. Tametsi mercurius huic he-

patitidis speciei sempèr mederetur, quod minime accidit, tristes ejus et perniciosi in corpus effectus sunt tales, ut medicamentum æquam vel majorem vim ad morbum depellendum possidens, sed malorum, quæ sæpè sunt mercurii sequelæ, immune, magnoperè exoptandum sit. Hinc medici *acidum nitricum*, in hujus morbi medelâ, adhibere adducti sunt, opinione nimis hypotheticâ, ac quæ in artis praxi diù manere nequiret. Qualiscunque, igitur, efficacia ejus, in alio morbo depellendo, sit, boni ejus effectus in lentis hepaticis malis, lubrico fundamento, ut, opinor, adhuc nituntur. Verisimile est, igitur, huic remedio auctorem, ejus superstitem futurum esse.

Tartari chrystalla plagis calidioribus accommodatissima videntur, et alicujus operis corpori infesti immunia esse credo. Si hæc, igitur, diurnas hepatis obstructions interdum amovent, vel etiam levant, proculdubiò nimis generali
mercurii

mercurii ufui sæpè superfedere debent; qui, cum salutem restituerit, medelam magnâ cum systematis virium jacturâ, efficit; et jecur sic relinquere videtur, ut mali reditui valdè obnoxium pateat.

In nullâ corporis humani parte, morbida actio systematis reditui tam proclivis est, ac in hepaticis affectionibus. Hinc qui morbum olim experti sunt, summâ cum diligentia vitare debent causas quæ eum inducere observantur. Et fanè crebri hujus mali reditus jecur ad morbidam actionem ita opportunum reddunt ut causas tam leves, ut in fanis nullum, vel solummodò pro tempore, sensum molestiæ creassent, excipiat morbi accessio, vitam vix tolerandam efficiens.

Huic jecinoris ad morbidam actionem proclivitati optimè obviam it ad solum nostrum natale reditus; ubi, nisi morbus violentior vel diu-

turnus fuerit, corporis robor confirmabitur, natura pristinum vigorem recuperabit, partique ipsi illæ vires redibunt, quæ eam contra noxas in illam antea agentes custodient. Et, sanè, in hujus morbi exemplis, quæ, aut propter violentiam eorum aut diurnitatem, pessimi omnino videbantur, effectus hujus soli mutationis tam mirus sæpè inventus est, ut nihil quò minus ægri ad tale remedium decurrant, eos prohibere debeat. Patriam tamen revisere, grato amicorum contubernio iterùm frui, sodales, quos, ineunte ætate, olim habuimus, lætos amplecti, totam animi contemplationem occupat, corpusque debilitatum uno gravissimorum, quo laborat, onerum liberat.

PARS

P A R S II.

DE CAUSIS REMOTIS.

---

*Neque enim credunt, posse eum scire, quomodo morbos curare
conveniat, qui, unde hi sint, ignoret.*

CELSUS.

AB ipsis medicinæ primordiis, quam difficile fit, multarum rerum in corpus agentium rationem plenam reddere, *physiologis* sempèr fuit persuasum. Et post plurimum in investigatione laboriosâ temporis consumptum, iudicii eorum paritèr atque humanitatis argumentum, rem in medio relinquere sæpè coacti sunt. Sed, quamvis tentamen, aliquarum rationem reddere causarum, propterea quod in tenebris adhuc lateant, plerisque homines in errorem inducere periclitatur: tamen aliæ sunt quarum modus in

corpus

corpus operandi multo magis patet, et in quarum investigatione prudentia et matura deliberatio vice fungi possint felicioris ingenii, ad conclusiones rei medicæ utiles inferendum. Hujusmodi solum cogitationibus, de causis, quibus morbum hunc attribuo, ratiocinari adductus sum.

In diversis plagis, et sub diversis cœlis, in diversis quoque ejusdem regionis partibus, hominum constitutiones et morbos valdè diversos esse, jampridè observavit Hippocrates et Galenus. Effectus, quem cœlum edit in constitutiones *Europæorum*, qui, diversis ætatis temporibus, ad Indiam se recipiunt, medicinæ plurimi interest; sive in secundam eorum valetudinem tuendo, sive adversæ medendo, versamur.

Dissertationem talia complectentem exarare olim statui: sed adversa, quâ nupèr usus sum, valetudo, de iis quæ cogitationem tam inten-

fam

fam non postulant, scribere me coegit. Verum si istam regionem remotam unquam posthac revisam, et tali indagationi operam meam dandi occasio oblata fuerit, eandem lubentèr captabo; quoniam mihi persuasum est, pleraque mala, quæ ibi formidini nobis sunt, vel quibus occurrere debemus, hinc provenire.

Quamvis considerationem omnium effectuum, qui *Europæorum* constitutionibus accidunt in Indiâ, mihi suscipere nequeo; tamen tales effectus tam arctum cum hâc dissertationis parte nexum habent, ut eos levitèr perstringere mihi necessarium est.

Insignis ista necessitudo, quæ inter aërem, quem trahimus, et vitam ipsam intercedit, solum, cum mors advenerit, perditur. Quod etiam si primis ferè mortalibus necessaria cognitum fuisse probabile est, per multa secula homines ingeniosi, a quo hic nexus pendeat, frustra quæsierunt.

quæfiverunt. Philosophi hujus ætatis, hanc naturæ semitam, ad id temporis incognitam, patefacere, a fato decretum est; conatibus eorum aspiravit fortuna, scientiæ facies mutata, ævumque in medicinæ annalibus faustum dehinc inchoavit.

Ab egregiis his viris, aërem, quem trahimus, compositum esse, et, cum ejus partes certam rationem sequantur, varia corporis munera, secundæ valetudini maximè convenientèr, peragi, compertum est. Porro benè notum est, atmosphæram ambientem in corpus humanum ità incumbere, ut tali oneri brevè succumberet, nisi natura corpus vivum ei resistendi æquâ vi instruxerat. Naturæ quoque sapientiæ consentaneum est credere, atmosphæram, vitæ et secundæ valetudini maximè accomodatam, istâ peculiari gravitate, quæ renixui vivi systematis quam maximè æqualis est, præditam esse. Et tutò concludere nobis licet, ni alteriusfutius ratio variaret,

variaret, homines morbi immunes forent, vitæque eorum ad summam senectutem produceretur. Sed talis status perpetuus impossibilis esset, et, a cunis usquè ad supremum diem, hujus inæqualitatis effectus magis vel minùs sentimus, qui tamen, non dubito, utiles sunt, quoniam subitas majoresque cœli temperiei mutationes, in vitæ genere laborioso non vitandas, perferendo corpus habile reddunt.

Ratio ususque, quibus solis in rei medicæ studio tutò progredimur, has variationes sæpè eò procedere ut salutare corporis nixus superent, docent. Quum hoc citra morbum subsistat, tamen a sanitate recedat, corporis status, qui, causâ inusitatâ adhibitâ, citò morbum creat, inducitur.

Status hicce apud medicos *opportunitatis* nomen adeptus est, qui hominum nascentium constitutionibus inesse, vel a causis in corpus

per vitæ cursum agentibus, gigni possit. Sed, præter hanc prædispositionem magis generalem, forsân concludendum licet, quosdam temperiei gradus, vitæ genera quædam, aliaque nonnulla, in aliquam, præ reliquis corporis, partem, magis rectâ agere: vel, quod manifestius erit, structuram, situm et munus uniuscujusque functionis vitæ necessariae, in peculiari quâdam cœli temperie, eandem morbo obnoxiam reddere.

Hunc statum, prædispositionem localem nominare mihi videtur, qui generali superadditus, partis conditionem brevî inducit, earum causarum actioni opportunam, quæ præcipuæ eam in morbum nosologicum rapiunt.

Sic rationem reddimus affectionum pulmonum magis frequentèr occurrentium in plagis septentrionalibus, quam regionibus calidioribus, ubi catarrhus et pneumonia rarò grassantur.

Igitur,

igitur, eâdem lege ad Europæum Indiæ incolam tranflatâ, opinor, temperaturam generalem caufasque alias ad eam pertinentes, communem univerfi corporis, et præfertim magis localem jecinoris, potiùs quam pulmonum vel ullius alius systematis actionis, prædispositionem inducere; adeò ut, in hac regione, et in Indiâ, easdem caufas excitantes plerumquè fequitur affectio ejus partis in quam præcipuè cœlum prius suum effectum edidit; hìc pulmonum, illìc jecinoris, conditio morbida.

Ad hoc, in nonnullis regionibus vel diverfis ejusdem regionibus partibus quæ eâdem atmosphærâ frui videntur, idem morborum genus oriri; cujus argumentum est febres intermittentes in regionibus fimilibus inque partibus ejusdem regionis fimilibus grassari. Hæc rationis similitudo, me judice, a Gadibus usque ad Ganges regnum obtinebit. Hanc rem pulchrè confirmat loci mutatio a morbi sede natu-

rali ad aërem ficciorem quamvis vicinum. Febris paulatim recedit, et sæpè sine medicinæ ope profùs evanescit; vel, si ad medicinam decurrere neceffe est, effectus qui sequitur deciens major est quam sine loci mutatione fuisset.

“ Quum ergo morbus in regione aliquâ grassari
 “ observatur, sed sub alio cœlo rarè occurrit,
 “ fati verifimile est, malum ex cœlo originem
 “ ducere; et spes nascitur, ægrum, si in re-
 “ gionem malo liberam abeat, beneficium ex-
 “ indè accepturum.” GREG. De Morb. Cœl. Mut. Med.

His præmissis de opportunitate ad hunc morbum, quæ, ut mihi videtur, in *Europæorum* in Indiâ constitutioni et jecinori inest; pauca differere de causis manifestioribus quæ ejus actionem cient nunc pergam.

Calor.

Calor.

I. QUUM animadvertamus *Europæorum* constitutiones in Indiâ sempèr ferè sub cœlo existere, cujus calor medius gradibus quadraginta violentior est quam is, sub quo creverunt, et naturalis soli vigorem acquisivere; quumque delicata et elegans corporis humani fabrica consideretur; mirum est, perniciosum talis cœli diversitatis effectum non latiùs patere. Homo autem hominis opus non est: Opifex summus, ad ejus necessitates sempèr attentus, corpus primitùs ità creavit, ut, sine magnâ noxâ, locis tempestatibusque se accommodare possit.

Qualis sit peculiaris caloris gradus ad hepatis morbos creandum proclivis, me ignorare confiteor: sed, me judice, nobis fatùs licet censere, prædispositionem eò magnitudinis interdum

dùm procedere, ut, sine ullâ aliâ ope, morbum gignat. Plerumquè, vero, concludendum est, causam excitantem requiri, et, prout constitutionis et hepatis in diversis hominibus, ad morbum proclivitas magis vel minus exquisita fit, caloris gradum, prædispositionis magnitudinis rationi consentaneum esse debere. Sic, cum prædispositio maxima fit, caloris gradus eo, qui ad morbum prædispositionem effecerat, paulò major satis esse possit, vel vice versâ : seu, aliis dictis, prædispositio et caloris gradus, qui ad morbum hunc generandum valet, sui invicem rationem inversam sequentur.

Calor universis vasis sanguiferis vehementi stimulo est. Solida stimulat, et, corporis humani in eâ regione pathologiæ non incongruum est, credere, fluida extenuare, sanguinemque viscerum chylopoieticorum multum acriorem reddere quam qui blandè et regularitèr

ritèr per complicatam hepatis fabricam transmitti potest.

Subitæ Temperiei Mutationes.

2. RES in physiologiâ minimè nova est, in distributione sanguinis inter externas et internas corporis partes rationem accuratam existere: hancque salutis adèdò necessariam esse, ut si, frigore vel aliis subitò applicatis, vasorum extremorum in superficie diametri minuuntur, vel prorsùs constringuntur, justa fluidi copia excluditur, et periculosa ad partes internas derivatio fit, unde, sub cœlo variante, homines morbis, ab isto fonte provenientiibus, quotidie sunt obnoxii. Sed natura hoc magnum incommodum prævidens, necessitudinem inter quædam egesta sapientèr instituit; adèdò ut cum unum ullo modo imminuatur, alterum pro ratâ parte augetur. Hic mutuus nexus inter urinæ secretionem et perspirationem insignis observatur.

tur. Hoc modo, sine dubio, multa mala, quæ nobis aliter offecissent, mitiora evadunt, et sæpè omninò prohibentur. Sed, quoniam per unamquamque harum viarum, diversa acrimonia in corpore generata jàmque noxia facta educitur, unam secretionem acrimoniam alteri propriam subtrahendo inhabilem esse. Et, quamvis renes idoneam promptamque viam præbent, quâ repulsus aquosus halitus cuticularis corpore egrediatur, et malis, ab aquæ nimiâ abundantia provenientibus, occurrunt, et sic aliqua pars acrimoniæ, quam continuerant, elabitur; tamen fati verisimile est, maximam nocentis hujus materiæ partem relinqui, quæ, nullâ portâ datâ, sanguini in circuitu ejus admiscetur, crescens, viresque eundo acquirens, donec jecur, jampridem opportunum redditum, ad actionem morbidam postremò ciet.

Insupèr opinari licet nobis, multis in exemplis, perspiratione subito et violentèr cohibitâ,

bitâ, naturam nimis citò turbare, et sic generalem ad instrumenta urinaria, vel ad intestina, (per quam systema levaretur), deteriorationem, non fieri; hinc duplicem causam in morbum excitando agere, nempe, stimulum nimie distensionis, et stimulum quem acrimonia gignit. Nec, ut opinor, absurdum erit putare, halitum cuticularem huncce, a superficie ad interiora corporis repulsum, secum portare plus minusve materiae sebaceae cutis, acrimoniam augmentem, opusque ejus corpori magis noxium reddentem.

*Vini, Liqueurum Spirituosorum vel Fermentatorum,
necnon cibi, usus nimius.*

3. NIHIL observavi salutem in Indiâ magis officere quam generalis supra relatorum usus: et compertum habeo, plurima malorum, quibus *Europæi* ibi plectuntur, inidoneum eorum vivendi modum causam agnoscere.

Utcunquè rei ipsius rationem reddimus, sub primordiis rei medicæ fati notum fuit, intempestivum liquorum spirituosorum usum, opere pernicioso, et forsàn specifico, in jecur agere, quam rem posteritatis experientia tantùm firmavit.

Præter noxios effectus, omnibus hisce liquoribus communes esse creditos, porrò observandum est, liquores fermentatos, (quorum magna copia in Indiâ consumitur), visciditate quâdam instructos esse, quæ proclivis esse possit ad augendum ulla mala a tardiori sanguinis per jecur transeuntis motu provenientia. Cujus argumento est, tales liquores in eâ regione ad jecoris affectiones morbidas creandum magis esse idoneos, quam nobis licuisset credere a portione spiritûs quam continent. Ad hoc, fertur, talis potus usum morbum præsentem graviorem, ægrumque redeunti magis opportunum, reddere. Porcorum, qui tali die-

tæ genere faginati sunt, jecora solito majora esse, accepi.

Quum homo ut animal ratione præditum confideretur, quam fœdè animi dotibus, quas præ cæteris animantibus divinitùs possidet, abutitur, menti horrore non esse non potest. Quam fedulò, quamque variè, nostrates in Indiâ, naturalem hominis cibum coquunt et vexant, ad fugaces voluptates consequendum, voluptates dolore emendas !

Cum vehemens et generalis cibi luxuriosorum stimulus, plurimis cælo propriis nec vitandis insupèr additur, juvenes et inconsultos plerumquè adoriri violentissimam morbi formam, non mirandum est. Robur eorum indiès crescens, sanguinisque motus rapidus, animi affectus vehementiores, etiam cum nulli stimuli præter solitum applicantur, illos, præ cæteris, morbis gravissimis opportunos, præstant. Quam

dira mala, stimulorum vehementium, quos supra retuli, vim conjunctam sequantur?

Quamvis homines vitam supra relatam aliquamdiù impunè degant, senectute adventante, cohors malorum, cui medentis peritia sæpè ad-versatur frustrà, sequela ejus fit. Senectus præmatura, tristis et melancholica mens, (voluptatum debilitantium proles), effrenæ indulgentiæ præmia sunt.

Venus Immodica.

4. HÆC dissertationis pars proximè præcedenti similis est. Cibi potusque intemperantia ipsa non solùm nocet, sed etiam perniciofa evadit propter coitûs desiderium immodicum quod creat. In omnibus orbis terris hæc maxime debilitatis origo est, et prematuram secum adfert senectutem. Quanto magis, igitur, noceat, necesse est, sub cœlo ubi tot causæ ad vim vitæ consumendam conjurant.

Insolatio,

Insolatio, Gall. Coup de Soleil.

5. HÆC, ob consensum inter sensorium et jecus creditum, pro hujus morbi causâ sæpè habetur. Morbum a tali consensu, per sensorium universo corpori stimulum præbente, interdùm provenire, satis credibile est; sed, quoniam totum corpus æquè patet calori isti qui solis ictus efficit, forsàn potiùs caloris magnitudinis argumentum haberi debent; eundemque effectum in jecinore accidisse, posthabitâ peculiari caloris in cerebrum rectâ actione, probabile videtur.

Animi Affectus.

6. HI opere aut nimio aut deficiente agentes, in corpore jam proclivi ad morbum facto, jecoris affectionem generare periclitantur. Illi stimulum justo majorem præstant; hi ut sanguis tardiùs circumvehatur efficiunt: undè
viscida

viscida jecinoris fluida minori vi promoventur, et tandèm fluere prorsùs definunt.

Subiti et Violenti Corporis Conatus.

5. HI sanguinis circuitum nimis accelerant et inæqualem reddunt; vel partes nimis intendere possint.

Vitæ Genus Otiosum.

8. Hoc corpus plethoricum, sanguinisque circuitum tardiolem, reddit.

Vestitus.

9. EUROPEORUM vestitus viscera arctiùs constringit et comprimit, sanguinisque circumeuntis æquabilitatem turbat.

Alteram hujusce morbi causam habeo inæqualem inter egesta et fluida ingesta rationem. Cum illa multo superent hæc, systema-

tis

tis status inducitur qui manifestè originem morbo præbeat.

Subitæ et Frequentes Ventriculi Distentiones.

IO. BENE notum est homines, ullis hujus morbi formis laborantes, cum ventriculus cibo, potu vel flatu distendatur, dolorem solito majorem sentire. Hic dolor huic instrumento morbi sedem prementi attribuitur. Satîs credibile videtur hoc interdùm accidere, vel saltèm dolorem, ab effectu, quem, ventriculus in lienem edit, augeri.

Quoniam lien in homine ferè prorsus vascularis est, multò majorem sanguinis quantitatem, pro ejus magnitudine, quam ulla alia corporis pars, accipit; et ea est inter eum et ventriculum necessitudo, ut, cum hic est vacuus onere, et situm suum mutavit, lien compressione liberatus, sanguini in eum propulso cedat, undè
multùm

multùm augetur. Hinc ulla distensionis in ventriculo causa lienem turgidum comprimet, sanguinemque in eo contentum in venam portarum protrudet.

Contagio.

II. NAVIS, cujus nautarum salutem ipse præfui, anni M,DCCXCVI. æstate, ad insulam St Helenæ decem hebdomadas manebat. Acuta hepatitis exquisitè formata complures nautarum adorta est. Sanguis eductus tunicâ inflammatoriâ et tenaci coopertus est, sed fluida brevi postea ad putredinem valdè proclivia fuerunt. Tamen nautæ cæterarum navium, quarum multæ in rebus similibus sitæ erant, morbi profùs immunes fuere.

Hoc et nonnulla alia mihi persuadent, synochum CULLENI, in Indiâ saltèm, in definitione acutæ hepatitidis requiri.

Hujus

Hujus rei summâ diffidentiâ mentionem facio, et lubentèr attentionem rogarem hominum, quibus observandi hanc rem facultas est, monstrare, an, in quibus casibus, exquisitè formata acuta hujus morbi species unquàm per contagionem propagetur, necne? Mihi fatès credibile videtur, rem ità se habere, quamvis hoc demonstrare me nequire confiteor.

Multæ aliæ causæ existunt quibus affectiones hepaticæ in Indiâ tribuerentur. Res quidem leves, quæque nullius momenti videntur, ad perturbationem creandum, ubi prædispositio magna est, fatès valere opinor. Si, igitur, consideretur unaquæque causarum suprà relatarum, forsàn aliarum, quarum mentionem non fecimus, morbum totiès occurrere in regione, ubi ferè universæ causæ quotidie conjuncto opere in constitutionem *Europæorum* agunt, mirari debemus?

P A R S III.

DE CAUSA PROXIMA.

SUPRA dixi, verifimile esse, cum *Europæi* magis vel minus diù in Indiâ degerint vitam, in jecore præ ceteris partibus, ad morbum opportunitatem gigni. Hæc ad morbum proclivitas, ut opinor, in *debilitate mobili* continetur, per quam significarem, debilitatis formam modificatam, potestatibus nocentibus quam maximè opportunam, quæque major fit in unâ vel alterâ hepatis parte quam in cæteris ejusdem partibus. Sed, quoniam diversarum corporis partium vis vitæ, aut omnino, vel partim, a quantitate sanguinis arteriosi per eas transeuntis, pendet; hæc *mobilis debilitas*, cæteris paribus, systema venæ portarum afficiet, vigore arteriæ hepaticæ parùm consumpto. Hinc vis activa in hâc manere possit, quum

quum illa passiva facta sit. Hinc quoque, me judice, chronicæ jecoris affectiones, quas ad venam portarum pro sede relego, multò sæpiùs *Europæos* in Indiâ aggrediuntur, quam acutæ ejusdem affectiones, quas in arteriâ hepaticâ contineri, puto.

Ad hanc rem, quam maximè possum, illustrandum, primùm explanandus est modus, quo, ut opinor, utraque morbi species oriatur; et, quum prædispositio plerumquè citiùs in systemate venæ portarum afficitur, primùm investigandum est mihi, quomodo ejus obstructions fiant, deinde, quum formantur, quousquè phænomena chronicæ hepatitidis propria explicent.

In acutâ hepatitidis specie, ut in arteriâ hepaticâ, et chronicâ, ut in venæ portarum systemate, positis, considerandis, celeberrimi *MONRONIS* opinionem sequutus, putavi, præcipuum

usum, cui arteriæ hepaticæ sanguis infervit, esse, jecur ad munere suo fungendum incitare.

Igitur hâc opinione nixus, existimo, si, ullo modo, sanguinis in hepate, vel ulla parte hepatis, quantitas aucta vel imminuta fit, majorem vel minorem partis vitalitatem et sensibilitatem sequuturas, aliquâ parte pro ratione excessûs vel defectûs sanguinis *oxygenati* in hepate tunc accumulati circuitum suum peragentis.

Chronicam hepatis affectionem creare possint causæ sanguinem venæ portarum per id transeuntem aut accelerantes aut retardantes. Causam accelerantem applicatam fingamus, et, me judice, hæc sequentur.

Ubî generalis sanguinis circuitus ab unâ multarum causarum acceleratur, jecus, jam proclive factum, præsertim autem vena portarum, hujus effectum citiùs certiùsque sentit : multæ res tamen

nobis

nobis fidem faciunt, vim prædispositionis magis exquisitam esse aliquâ in parte, vel in diversis partibus, hujus vasorum systematis quam in aliis ejusdem. Igitur, sanguinis momento, et sæpè etiam masâ et acrimoniâ ita auctis, ut vim resiliendi vasorum superent, talis sanguinis accelerationis effectus primùm sentitur ubi vasa maximè debilia sunt. Vasa autem maximè debilia sunt, ubi prædispositio vehemētissima est. Quum, igitur, portæ sanguis suo momento rectâ progrediatur, et vis resiliendi vasorum validiorum ad hanc debiliorem partem pertineat, (quoniam vis distentionis vim resiliendi vasorum multùm superat), vasa cedunt, et distenduntur, *inversa ratione*, quæ inter vim sanguinis distentionis, et renixum quem præbent vasorum tunicæ partesque eas circumdantes, intercedit.

Hâc distentione effectâ, ductuum biliarium comitum parietes partim vel omninò comprimantur, necesse est; quoniam vis distentionis
 sanguinis

fanguinis à tergo vim distentionis bilis secretæ superat. Verum, quia a fonte suo bilis progreditur, cursu fluxui rami venosi contrario, eadem a parte compressâ ad poros biliarios refluere necessariò cogitur; undè hi distendentur, et munus eorum secernens lædetur, vel profûs perdetur. Verumenimverò, propterea quod minutæ extremitates venarum sanguinem revertentium ab istis poris proveniunt; distensio aperturas venarum plûs minûsve delebit. Postremò, lymphaticis in parte affectâ compressis, varii canales, per quos diversa fluida evadere possent, obstruuntur, et congestio hîc quoque fit, indiès ingravescens morbumque adaugens.

Insupèr his addendum est, eandem distentionem quæ, quò minûs bilis per canalem sibi proprium egrediatur, impedit, etiam justum sanguinis arteriosi ingressum per ramos hepaticos, eorum diametris plûs minûsve imminutis, prohibere. Sed hic sanguis naturæ incitantis est, ejusque

ejusque major vel minor quantitas alicujus partis sensibilitatem penitus afficere videtur. Hinc instrumento fecernenti solito stimulo privato, sensibilitas ejus imminuitur, minusque bilis, in chronicis hepatis obstructionibus quam in secundâ valetudine segregatur. Et si huc quoque additur nervosa filamenta, quæ circumdant et comitantur unumquemque venæ portarum ramum, in parte distentâ, simplicem compressionem pati; me judice, ratio redditur, cur chronicas jecoris affectiones tantùm obtusus dolor comitatur, vel sæpè nullus, etiam in exemplis, ubi, post mortem, cadaverum inflammationem præcessisse, demonstrârunt.

Quandò, autem, jecur, magis quam ulla alia corporis pars, sanguinis circuitui resistit; quandòque cordis vis impellens in venæ portarum sanguinem parùm, si omninò, agit, præterque hoc, hunc sanguinem viscidiorum esse, notum est; liquidò constat, cum vasa alicubi magis ad
 morbum

morbum proclivis sint, distentio et sanguinis obstructio citò sequentur ullam causam, rectè vel indirectè sanguinis per venam portarum cursum retardantem, malisque suprà relatis originem præbentem.

His ritè perpensis, chronicæ hujus morbi formæ causam proximam, in partis, vel partium systematis venæ portarum, debilitate, positam esse concludere, mihi videtur.

Hepatitis acutæ originem quod attinet, ut satis probabile concedatur, quamvis arteria hepatica, propter veram ejus structuram arteriosam officiumque, ad statum prædispositionis non tam proclivis est quam systema venæ portarum; tamen per cœli, aliorumque effectum a pristino statu activo, sed non tantopere, recedere, undè ejusdem debilitas in parte accedit, quarundam causarum actioni opportuna.

Si hoc conceditur, cum ullo modo sanguinis circuitus acceleratur, et sanguinis arteriosi major copia ad hepar derivatur, quoniam partis arteriæ debilioris vis se contrahendi ei massam fluidi promoventi inæqualis est, sanguinem in eam influentem propellere nequit, vasorum parietes cedunt, eorum area amplior fit, sanguinisque copia, fanitati adversa, accumulatur. Sed toto cœlo distat effectus hujus distentionis à venæ distentione, propter magnam partis vim vitæ, quam ei præbet sanguinis *oxigenati* excessus; quæ crescens, ejusque sensibilitatem magis exquisitam reddens, dum ad statum medium redire conatur, truncis et extremitatibus suis vim contractilem impertit. Sed variæ potestates, quæ sanguinem ad partem distentam propellunt, hâc vi contractili superiores sunt; cujus vis multum imminuatur necesse est, propterea quod contra sanguinis cursum propagetur. Igitur truncorum diameter eadem manet, et vis contractilis illis propagata vim eorum se con-

trahendi tantum auget: unde sanguinis ad partem distantam fluxus major fit, quod arteriæ, statu activo manente, aliis nixibus contractilibus, majorique sanguinis quantitati per eos transeunti, originem præbet. Sed, quoniam in parte distantâ, potestates sanguinem promoventes aliquantum imminuuntur, nixusque contractiles ultra eam secundum sanguinis cursum propagantur, minor vis resistendi hinc subest, et per extremitates partis affectæ arteriæ vis se contrahendi ita fertur, ut ad diametrum imminuendam par sit: unde sanguinis congestio fit, summæ partis incitationi, dolori acuto, et feбри potius typhoidi quam inflammatoriæ, originem præbens.

Verum, quum vis se contrahendi a proprietate materiæ animatæ, quæ, tempore interjecto, expendi possit, pendeat, et vis resistendi partim materiæ animatæ, partim mechanicæ, ideoque inanimatæ, propria fit; hinc sequitur vim resistendi

resistendi, quæ auctæ vis se contrahendi origo fuerat, nisi, aliquo tempore interjecto, solvitur, pro vis se contrahendi magnitudine, augeri, donec, post iteratos conatus, hæc perditur, et, nisi suppuratio advenit, status passivus activo succedit.

Quamvis arteriæ distentæ bilis in ductibus vicinis reditui aliquantùm adversari possint, tamen major incitatio per universum earum cursum vim majorem impertit, bilisque secretionem auget. Hinc hæc morbi forma sæpè, sed præsertim principio, hujus fluidi nimiâ abundantia stipatur.

Ex suprâ dictis concludere mihi videtur, acutæ hepatidis causam proximam contineri in quâdam debilitate partis vel partium arteriæ hepaticæ, ejus distentioni ultra medium statum originem præbente, et quæ, secundum ejus trun-

cum et extremitates, ad se contrahendum, conatum excitat.

P A R S IV.

DE GENERALI VALETUDINE TUENDA.

QUAMVIS summâ diligentîâ et medicinæ peritiâ morbis occurrere sæpè nequimus ; tamen humano generi faustum est, bonam valetudinem plerumquè penes homines esse dici posse. Nusquàm, quidem, majori utilitati foret, regulas secundæ valetudinis servandæ observare, quam nostratibus in India ; et lubentèr in animum juvenum impigrorum, qui illuc commigrant, memoriam revocarem, quæ quantaque bona a salutari, quanquam difficili, pensâ, summam in vivendi modo temperantiam observandi, proveniant.

Investigatio ejus corporis statûs secundæ valetudini maximè consentanei, ampla difficilisque mihi videtur. Tamen talem indagacionem facere conarer, ni, si hoc fecissem, limites, qui dissertationibus hujusmodi vulgò præscribuntur, transilirem.

Non negandum puto, hominum, in certis orbis terrarum regionibus, et sub iisdem rebus, positorum, similitudinem esse inter constitutiones, quum sanâ valetudine fruuntur, non minus insignem quam inter morbos. Eædem causæ morbos arcent, eædem causæ iisdem symptomatis, morbos nullo modo diversos constituentibus, originem præbent. Morborum cursus idem; similemque eos tractandi modum idem sequitur effectus. Quocirca, (ni fallor), nonne fas est concludere, naturam, prolis nunquam immemorem, voluisse, varia cœla cæterasque res illuc spectantes, efficere istam peculiarem fibræ vivæ conditionem, quæ lenitati morborum,

rum, diversas terras lustrantium, maximè favet?
“ Notum enim est, cœlum multo majorem ef-
“ fectum in peregrinos habere, quam in nati-
“ vos. Corporis constitutio, certo calori affueta,
“ exinde nec multum fert commodi nec incom-
“ modi.” GREG. De Morb. Cœl. Mut. Med.

Si hominum constitutionum diversitas ad
amissim redigeretur, tanta est talis diversitas ut
Indiæ incolarum constitutio unam, nostratum
alteram gradûs extremitatem, propè teneret.
Cum, igitur, solum nativum Indico imparati
mutamus, non mirum est, morbos citiùs in ad-
venâ gigni quam nativo, formamque assumere
contra quam ars nostra nimis sæpè nihil valet.

Mecum reputans omnia quæ ad constitutio-
nem, quâ gaudemus, vel ad morbos, qui in hâc
regione valent, pertinere videntur, curâ quo-
que adhibitâ Indiæ nativis eorumque morbis
existimare adductus sum, appropinquationem

ab Europæâ ad Indicam constitutionem, vitæ genus, instituta, &c. sanitatis servandæ causâ omninò necessariam esse; et tale consilium valetudinem satîs certam, saltem quod ad cœli mutationem attinet, redditurum.

Quòsque hæc Europææ constitutionis mutatio fieri debeat, nullâ singulari regulâ monstrari potest. Tamen observandum est, quoniam constitutio Europæa acmen suam attigit, et peculiarem conditionem hujus regionis incolarum sub suo cœlo nacta est; perfecta mutatio ad laxum et irritabilem Indici habitum, non solum inidoneum foret, sed fortasse, vita ipsa talem mutationem ferre nequiret. Igitur satîs credibile est, *appropinquationis* hujusce gradum maximè salutarem, esse medium statum vivæ animalis fibræ inter rigidum et tensum septentrionalium, et laxum irritabilemque magis australium orbis terrarum; qui, autem, variat pro ætate, constitutione

stitutione magis modificatâ, et consuetudine
jàm usu confirmatâ.

Salutaris hæc Europæorum, qui ad Indiam
appellunt, constitutionis mutatio per Indiæ cœ-
lum regularitèr efficitur ; et si ejus conatus pro-
movere conarentur, curâ adhibitâ effectui,
quem ea aliaque in corpora eorum edunt, et
quem ipsi in se exerunt, talis corporis conditio
citò induceretur, et attentione servaretur, quæ
plerumquæ bonam valetudinem diffunderet. Sed
fanè homines illam regionem contra semet ar-
mati adeunt ; intemperantia et luxuria illis
perniciei sunt. Et quanquam reflectiones fu-
gaces, vel diuturniores quæ ab ægritudine ori-
untur, constitutione suâ abutendi periculi illos
admonent ; tamen tanta est imbecillitas hu-
mana, tantoperè voluptatis blanditiæ nos al-
liciunt, et tam facilè ab iis, qui luxuriam sum-
mum bonum ducunt, a proposito avertimur,

ut

ut diuturnam placidamque vitam constitutione fractâ, et quæ ab omni causâ, etiam levissimâ, affici periclitatur, mutemus.

Quum aliquis ad Indiam migrare statuit, patriam relicturus patriæ genus vitæ, et usitata oblectamenta, simul relinquere debet. Naturæ conatus fati occupati erunt in sanitatis æquabilitate servandâ, sine vitiorum, quorum sumus fontes, curâ. Sempèrque in memoriâ tenendum, ejus conatus, ad amissum vigorem restaurandum, stipari jacturam principii, a quo vita pendet.

Dùm ad Indiam appropinquamus, cœlum in constitutionem agere incipit, cujus actionem pro virili parte promovere debemus. Alvus regularis, et primùm potiùs laxa, servanda. Diætâ tam simplici, levi et concoctu facili, quam diuturnæ navigationis natura finit, uten-

dum. Vestitus laxus, et, principio navigationis, aliquanto densior quam cœlum postulare videtur, esse debet. Exercitatio crebra fit, sed nunquàm sub ardente sole. Libera et æquabilis perspiratio per tenuia diluentia servanda. Cum in Indiam jam ventum est, simplice cibo, neque condito, quique ventriculum non opprimat, utendum est.

Quoniam stimulorum vis in cœlo calido semper pertimescenda est, cibus e plantarum genere petitus, quippe cujus stimulus tantum duas vel tres horas maneat, maxima diætæ pars esse debet. Tali cibo plerumque vescuntur nativi, et caro et e carne confecta diætata, cujus stimulus septem vel octo horas sentitur, pro ratâ parte minore copiâ sumenda est.

Fructus refrigerant, sedant, et antiseptici
sunt;

sunt; et ad eorum usum largum paulatim perducendi sunt Europæi.

Potus fit aqua, cui admiscetur paucillum vini Madeirensis, vel *Claret*, vel liquoris spirituosissimi, Anglicè *Gin* dicti, copiosè interdium hausta, ad perspirationem liberam servandam, undè fluidorum circumeuntium ratio equalis custoditur, et secundum evaporationis legem, corpus refrigeratur. Vini et liquorum spirituosorum usus paulatim deponendus, saltè quousque consuetudo perferet, in quorum locum subeat liberalis aquæ usus. Sed, provecrà ætate, modicus et idoneus vini usus profit.

Nihil forsàn in Indiâ salutis Europæorum magis favet quam libera et regularis perspiratio; ad quam efficiendum largus diluentium usus postulatur, et, nisi pristino vitæ modo prohibente, aqua optima est. Posthabitâ talis derivationis utilitate, quâ fluidorum æquabilitas

fervatur, alii, neque parvi momenti, usui in illâ plagâ inferviat, necesse est. Legi naturæ cuidam convenientèr, pro evaporationis ab ullâ datâ parte ratione generatur frigus, quod corpus, temperaturâ medi ambientis multo inferius, necessariò servat. Et quanquam in India corpus vivum in temperaturâ, naturalem ejus calorem superante, sæpè positum est, tamen, quoniam auctam temperaturam sequitur aucta evaporatio, ipsa causa quæ ei perniciofa videtur, sapienti naturæ lege salutis ejus consulit. Hinc utilitas salutarem hanc evacuationem per larga diluentia fervandi. Hinc quoque aër ficcus corpori, flabelli usu, sæpè admovendus, (cujus bonum effectum experientia natives docuit, quamvis ejus rationem reddere nequibant), ad corporis evaporationem frigorisque generationem, promovendam. Eidem causæ acceptum referendum est magnum periculum a perspiratione cohibitâ ortum, quod non solum partibus internis congestionem formidolosam minitatur,

tatur, verum etiam corporis temperaturam tantopère auget ut vitæ ipsi aduersa fiat.

Exercitatio lenis et frequens, sed semper citra defatigationem, esse debet. Sub sole matutino optimum est corpus exercere. Tùm equitare vel ambulare circum rura tutum necessariumque est. Patentia, sicca, et excelsa loca, in quibus exerceatur corpus tutò, eligenda; et effluvia lethalia stagnis vicina, et materiæ putridæ, summâ curâ evitanda, sunt. Ubi corpus sic exerceri nequit, per instrumentum, Anglicè *flesh-brush* dictum, crebrò fricandum est. Quando solis ardor maximus est, nemo suâ sponte ei se objicere debet: mosque per paucas horas inter radios ejus meridianos somno indulgendi sine dubio prodest, et vigorem, quem labor matutinus consumpserat, reducit.

Animus omni attentione tranquillus servandus est; ab eo enim corpus facilè afficitur,
ejusque

ejusque affectus violentiores magni detrimenti causa sunt. Quamobrè quum vesper advenit, publico diei finito opere, talibus occupationibus, quæ animo oblectamento sunt, versandum. Hinc vespere Dei adoratio, quippe quæ quum mentis sibi consciæ benè actæ vitæ effectus est, animum delectat, religiosè colenda. Saltatio et venatio, quæ morborum diuturnorum et periculosorum origo sæpè existunt, nunquàm adhibenda sunt.

Somnus labori corporis æquandus; non nimis producendus, sed sæpius quam semèl per viginti quatuor horarum spatium iterandus.

Europæorum in India se vestiendi modus illi regioni minimè convenit. Corpus nimis coarctat, vincit, et calefacit, et sic viscera obstruit, sanguinisque per ea circuitum turbat. Vestitus levis, laxus, et albi coloris esse, debet. Tribûs Persicæ ibi vestitus libero sanguinis per
 corpus

corpus circuitui maximè favet. Pilei albi levissimique esse debent. Color niger calorem absorbet, morbisque periculossimis origo est. Clarus FRANKLINUS fæminarum pileis pannum coloris nigri intùs affui monet, quo a pulchrâ earum facie arceantur solis radii qui funditùs reverberantur.

Balneum frigidum bis diè adhibendum, indusiaque non nimis sæpè mutari possunt. Capilli breves, rari et sine pulvere sint.

Domus in apertis locis, et a se invicèm separatæ, ædificentur; et dùm directi solis radii excluduntur, aër per eas liberè perflare debet.

Dira mala, vivendi modum spectantia, in quæ nostrates incidunt, non solum generali systemati nocent; verum etiam, propter immodicum veneris desiderium quod una cum cœlo creant,

creant, pernicioſa evadunt. Mala hinc provenientia fatiſ nota ſunt; igitur Celfi verba ejus regularem et idoneum uſum ſuadentia hinc loci mihi citare liceat. “Concubitus
“vero neque nimis concupiſcendus, neque ni-
“mis pertimeſcendus eſt. Rarus, corpus exci-
“tat; frequens ſolvit. Cum autem frequens,
“non numero fit, ſed natura, ratione ætatis,
“et corporis, ſcire licet, eum non inutilem eſſe,
“quem corporis neque languor, neque dolor
“ſequitur. Idem interdium pejor, tutior noctu;
“ita tamen, ſi neque illum cibus, neque
“hunc cum vigilia labor ſtatim ſequitur. Hæc
“firmis ſervanda ſunt; cavendumque, ne in
“ſecunda valetudine adverſæ præſidia con-
“ſumantur.”

Paucæ hæ obſervationes tuendæ Europæo-
rum in Indiâ ſanitati accommodatæ ſunt; et
perſuaſum habeo, maturam et rigidam ad quæ
ſuprà dixi attentionem, malos cœli effectus ab-
acturam,

acturam, et vitam ad provectam ætatem incolumem protracturam, esse; et, quum, divitiis honestis paratis, ad patriam redirent, secundæ valetudinis tantum illis superfuturum, quo, per multos annos inter amicos consanguineosque, his facultatibus, quas industria pepererat, fruendo idonei forent.

Contrà, quam diversæ sunt sequelæ vitæ in his partibus inconsultò actæ! Juvenes et vegeti, suæ temeritatis victimæ, quotidie perimuntur. Homines observantur domum redire, locupletati quidem, sed cum constitutionibus adeò fractis, ut vitâ frui nequeant; tristes et mobiles animos, frustraque sperantes, illam valetudinem recuperare, quam ad Bacchi Venerisque aram amiserant.—“ Voluptas et dolor
 “ (ut pulchra *Socratis* fabula docet) sorores
 “ fuerunt, utcunque dissimiles, diversamque
 “ fortem expertæ, altera nimirum optata et
 I “ grata

“ grata omnibus, altera pariter invisa ; quas ta-
“ men Jupiter ita fociavit, et tam indissolubili
“ vinculo conjunxit, ut quamvis natura con-
“ trarias, et diverse spectantes, quicumque
“ alterutram amplectitur, alteram trahat fi-
“ mul.” GREG. Consp. Med. Th.

